

MINISTERSTWO
ŚRODOWISKA

**WYTYCZNE
DO SPORZĄDZANIA
KRAJOWEGO ORAZ
WOJEWÓDZKICH PLANÓW
GOSPODARKI ODPADAMI
W ZAKRESIE ODPADÓW
KOMUNALNYCH**

1. Cel opracowania planów inwestycyjnych

Informacje o konieczności sporządzania planów inwestycyjnych zostały zapisane w dokumentach zatwierdzonych przez Komisję Europejską (KE) w dniu 23 maja 2014 r., tj. „Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020, Umowa Partnerstwa” oraz „Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020”. Umowa Partnerstwa w zakresie Celu tematycznego 6: Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania odpadami zawiera postanowienia, zgodnie z którymi finansowane będą jedynie projekty uwzględnione w tworzonych przez zarządy województw i zatwierdzanych przez ministra właściwego ds. środowiska planach inwestycyjnych dotyczących gospodarki odpadami komunalnymi.

Celem planów inwestycyjnych ma być wskazanie infrastruktury niezbędnej do osiągnięcia do 2020 roku i w kolejnych latach zgodności z unijnymi dyrektywami w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, w tym wdrożenia hierarchii sposobów postępowania z odpadami, osiągnięcia wymaganych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu oraz ograniczenia składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji. Szczególnym wyzwaniem jest osiągnięcie celów w zakresie przygotowania do ponownego użycia i recyklingu.

Jednocześnie biorąc pod uwagę prace Komisji Europejskiej w zakresie przeglądu dyrektywy ramowej o odpadach, dyrektywy opakowaniowej i dyrektywy składowiskowej, które w określonej perspektywie czasu podwyższą istniejące cele, projektowane rozwiązania w gospodarce odpadami komunalnymi, w tym przewidziana do budowy infrastruktura, powinny uwzględniać ten aspekt (możliwości dalszego rozwoju systemu w celu osiągnięcia podwyższonych celów, np. moce przerobowe instalacji do przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych nie powinny być zbyt duże, aby nie zaburzały rozwoju systemu selektywnego zbierania odpadów).

Wobec tego, w pierwszej kolejności należy zaplanować i podjąć działania mające na celu rozbudowę infrastruktury w zakresie selektywnego zbierania i przygotowania odpadów do recyklingu. Dla pozostałej części odpadów, które nie zostaną zebrane selektywnie, należy zaplanować termiczne przekształcanie w spalarniach odpadów z odzyskiem energii lub ich zagospodarowanie w istniejących instalacjach MBP.

W planach inwestycyjnych, które będą podstawą do wydatkowania środków publicznych zarówno unijnych (POLiŚ i RPO), jak i krajowych (NFOŚiGW, WFOŚiGW), powinny znaleźć się wszystkie niezbędne inwestycje w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, w tym budowlano-remontowymi.

Mając powyższe na uwadze należy podkreślić, że plany inwestycyjne powinny być uzupełnieniem wojewódzkich planów gospodarki odpadami, poprzez wskazanie instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, które powinny zostać wybudowane w województwie/regionie (w województwach, gdzie zaplanowane moce przerobowe instalacji przekraczają ilość wytwarzanych w województwie odpadów komunalnych, niezbędne będzie ograniczenie zaplanowanych, a jeszcze nie wybudowanych instalacji).

2. Krajowy plan gospodarki odpadami

Dokument będzie zawierał analizę aktualnego stanu gospodarki odpadami oraz określi cele i kierunki działań w zakresie gospodarki odpadami, zgodne z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, które powinny przyczynić się do wypełnienia przepisów prawa wspólnotowego m.in. w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, ograniczania ich składowania oraz osiągnięcia odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu.

W zakresie kierunków działań dotyczących tworzenia nowej infrastruktury i stosowanych technologii Krajowy plan gospodarki odpadami będzie zawierał analizę dotyczącą możliwości termicznego przekształcania odpadów komunalnych w kraju, uwzględniając cele dotyczące ponownego użycia i recyklingu, wskaże planowane inwestycje w zakresie termicznego przekształcania odpadów komunalnych wraz z ich lokalizacją.

Ponadto w Krajowym planie gospodarki odpadami, w oparciu o strategię zapobiegania przekazaną w lipcu 2014 r. Komisji Europejskiej, będzie uwzględnione zapobieganie powstawaniu odpadów.

Prace w zakresie aktualizacji Krajowego planu gospodarki odpadami będą koordynowane przy udziale Zespołu do spraw aktualizacji krajowego oraz wojewódzkich planów gospodarki odpadami, w skład którego wchodzi przedstawiciele: Ministerstwa Środowiska, Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju, urzędów marszałkowskich, Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

Prace nad projektem będą obejmowały m.in:

- zgromadzenie i analizę danych dotyczących wytwarzanych odpadów oraz ich zagospodarowania, jak również ich weryfikację poprzez konsultacje, wywiady, wymianę informacji m.in. z członkami Zespołu do spraw aktualizacji krajowego i wojewódzkich planów gospodarki odpadami, w tym z urzędami marszałkowskimi, GIOŚ, a także wybranymi ekspertami z instytucji naukowych/wyższych uczelni,
- na podstawie analizy danych określenie aktualnego stanu gospodarki odpadami oraz określenie prognozowanych zmian,
- ocenę potrzeb w skali kraju w zakresie tworzenia nowej infrastruktury,
- określenie celów w zakresie gospodarki odpadami oraz kierunków działań, w tym tworzenia nowych systemów gospodarki odpadami i tworzenia nowej infrastruktury,
- opracowanie harmonogramu realizacji zadań wynikających z przyjętych kierunków działań, określenie wykonawców i sposobu finansowania zadań,
- określenie wskaźników dla monitorowania i oceny realizacji założonych celów.

3. Zakres planów inwestycyjnych

Informacje dotyczące ilości wytwarzanych odpadów komunalnych, w tym opis istniejących instalacji, sposobów zagospodarowania tych odpadów oraz zbilansowanie mocy przerobowych istniejących instalacji z ilością wytwarzanych odpadów i określenie brakujących mocy

przerobowych powinny być zawarte w wojewódzkim planie gospodarki odpadami, w rozdziale dotyczącym analizy aktualnego stanu gospodarki odpadami. Natomiast planowane inwestycje w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi powinny być wskazane w planie inwestycyjnym, stanowiącym załącznik do wojewódzkiego planu gospodarki odpadami.

Dodatkowo plan inwestycyjny będzie zawierał informacje na temat istniejących instalacji przetwarzających odpady komunalne oraz strumienia odpadów komunalnych.

Zatem, w ramach analizy stanu aktualnego, wojewódzki plan gospodarki odpadami powinien zawierać m.in. następujące elementy:

1. informację nt. wytwarzanych (zbieranych) i przetwarzanych odpadach komunalnych oraz prognozę (z uwagi na termin aktualizacji wojewódzkich planów) do 2028 r. w tym zakresie, z uwzględnieniem źródeł powstawania tych odpadów,
2. opis istniejącej infrastruktury, czyli:
 - 1) istniejących punktów służących selektywnemu zbieraniu odpadów,
 - 2) instalacji do doczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów (sortownie),
 - 3) kompostowni odpadów zielonych i innych bioodpadów,
 - 4) instalacji do fermentacji bioodpadów,
 - 5) instalacji do recyklingu poszczególnych frakcji materiałowych, w tym również papierni, hut szkła, hut metali,
 - 6) instalacje do odzysku, w tym recyklingu odpadów budowlano-remontowych,
 - 7) instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów,
 - 8) instalacji do termicznego przekształcania odpadów komunalnych,
 - 9) składowisk odpadów,

– wraz ze wskazaniem ich lokalizacji, również na mapie, odpowiednio ich mocy przerobowych, rodzaju frakcji zbieranych lub przetwarzanych odpadów komunalnych,

3. opis docelowego systemu zbierania i przetwarzania odpadów komunalnych w województwie, który pozwoliłby w 2020 r. osiągnąć cele w zakresie gospodarki odpadami wynikające z prawa UE i polskiego, w szczególności w zakresie przygotowania do ponownego użycia i recyklingu, w tym zakładanej efektywności systemu selektywnego zbierania, tzn., jaki odsetek wszystkich wytwarzanych odpadów ma być zbierany w sposób selektywny.

Plan inwestycyjny powinien zawierać wskazanie inwestycji planowanych do rozbudowy/modernizacji oraz nowych planowanych inwestycji, takich jak:

- 1) punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych – wraz ze wskazaniem ich lokalizacji, frakcji odpadów, które mają być zbierane w tych punktach,
- 2) instalacje do doczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów komunalnych – wraz ze wskazaniem ich lokalizacji, frakcji odpadów, które mają być doczyszczane, mocy przerobowych,

- 3) instalacje do przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów – wraz ze wskazaniem ich lokalizacji oraz mocy przerobowych,
 - 4) instalacje do recyklingu poszczególnych frakcji materiałowych – wraz ze wskazaniem ich lokalizacji, frakcji odpadów, które mają być przetwarzane i uzyskiwanych produktów oraz mocy przerobowych,
 - 5) instalacje do odzysku innego niż recykling odpadów budowlano-remontowych – wraz ze wskazaniem mocy przerobowych instalacji oraz ich lokalizacji,
 - 6) instalacje do recyklingu odpadów remontowo-budowlanych – wraz ze wskazaniem mocy przerobowych instalacji oraz ich lokalizacji,
 - 7) regionalne instalacje do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych – wraz ze wskazaniem ich lokalizacji oraz mocy przerobowych,
 - 8) instalacje do termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych – dotyczy odpadów komunalnych, które nie zostały zebrane w sposób selektywny, frakcji energetycznej wytworzonej w instalacji do mechaniczno-biologicznego lub mechanicznego przetwarzania odpadów oraz paliwa alternatywnego wytwarzanego z udziałem odpadów komunalnych – wraz ze wskazaniem ich lokalizacji i mocy przerobowych,
 - 9) ewentualnie składowiska odpadów komunalnych o statucie regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych – wraz ze wskazaniem ich pojemności,
- w planie inwestycyjnym powinny być zamieszczone również inwestycje polegające na rekultywacji składowisk odpadów komunalnych,
4. harmonogram realizacji inwestycji, w tym oszacowanie kosztów poszczególnych planowanych inwestycji oraz wskazania źródeł ich finansowania, planowanego okresu realizacji i jednostek realizujących.

4. Sposób przygotowania wojewódzkiego planu gospodarki odpadami wraz z planem inwestycyjnym

Przygotowanie wojewódzkiego planu gospodarki odpadami wraz z planem inwestycyjnym powinno obejmować następujące etapy:

1. zweryfikowanie faktycznie istniejących instalacji i spełnienia przez nie wymagań oraz ich mocy przerobowych, jak również istniejących systemów selektywnego zbierania odpadów,
2. zweryfikowanie ilości wytwarzanych/zbieranych odpadów, jak również prognozy demograficznej,
3. określenie instalacji będących w budowie,
4. określenie ilości odpadów, które ze względu na cele powinny być zbierane selektywnie,
5. zbilansowanie mocy przerobowych instalacji z ilościami poszczególnych „typów” odpadów – w skali województwa dla przygotowania do recyklingu frakcji

materiałowych, termicznego przekształcania frakcji palnych wyodrębnionych ze zmieszanych odpadów komunalnych; w skali poszczególnych regionów gospodarki odpadami komunalnymi – dla zmieszanych odpadów komunalnych, dla bioodpadów oraz pozostałości do składowania po MBP i spalaniu,

6. określenie brakujących mocy poszczególnych „typów” instalacji,
7. określenie lokalizacji i typu planowanych instalacji.

W wojewódzkich planach gospodarki odpadami należy zbilansować moce przerobowe instalacji z ilością wytwarzanych odpadów komunalnych, przy uwzględnieniu prognoz ilości ich wytwarzania i selektywnego zbierania (z uwagi na termin aktualizacji wojewódzkich planów) co najmniej do roku 2028.

W planie inwestycyjnym, jako planowane instalacje należy wskazać typy instalacji do przetwarzania odpadów, wraz z podaniem zapotrzebowania na ich moce przerobowe, w odniesieniu do całego regionu/województwa. W planie inwestycyjnym należy także wskazać instalacje przeznaczone do rozbudowy/modernizacji, ze wskazaniem adresu tych instalacji i planowanej po rozbudowie mocy przerobowej.

W przypadku wykazów instalacji o statusie regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych należy uwzględnić podział na regiony gospodarki odpadami komunalnymi.

Dane na temat strumieni odpadów, ilości odpadów wytwarzanych w województwach, sposobów ich zagospodarowania oraz dane dotyczące istniejących instalacji, w tym planowanych do zamknięcia będą opracowane na podstawie m.in. sprawozdań z realizacji wojewódzkich planów gospodarki odpadami oraz centralnej i wojewódzkiej bazy dotyczącej wytwarzania i gospodarowania odpadami. Zebrane dane powinny zostać zweryfikowane, dlatego też prace w województwach nad przygotowaniem projektu planu inwestycyjnego powinny być prowadzone we współpracy z WIOŚ, urzędami wojewódzkimi, RDOŚ, WFOŚiGW i większymi miastami. Zaleca się powołanie Zespołu przygotowującego projekt planu.

Ewentualne potrzeby w skali kraju (instalacje o znaczeniu ponadwojewódzkim) w zakresie infrastruktury niezbędnej do pełnego zagospodarowania poszczególnych rodzajów odpadów będzie określał Krajowy plan gospodarki odpadami, który powinien zostać zaktualizowany w terminie do końca 2015 r. Plany wojewódzkie będą realizować działania określone w Krajowym planie gospodarki odpadami, natomiast potrzeby inwestycyjne zidentyfikowane w planach wojewódzkich zostaną zawarte załącznikach – planach inwestycyjnych.